

dette Selskabs Ledelse og Drift og Udbyttebetaling, medens de Arbejdere, der i hele deres Liv og Eksistens og daglige Tilværelse er knyttet til det, ikke har det fjerneste at sige med Hensyn til dets Ledelse eller Udbytte? Der er jo fra mange Sider i Udlandet gjort Forsøg paa — og lykkelige Forsøg paa — ad Frivillighedens Vej at give Arbejderne Andel i Udbyttet. Efter min Formening er der her en Vej fremad til at gøre Arbejderne interesserede i Foretagendet og derved sikre en forøget Arbejdsintensitet og en forøget Afkastning af Bedriften. Naar Arbejderne selv er økonomisk interesserede i Foretagendet, sløser de ikke eller taaler Letsindigheder. Men saadanne Foranstaltninger bør efter min Formening udelukkende finde Sted ad Frivillighedens Vej, fordi — som Ingeniør Foss sagde i 1919 paa et stort Industrimøde — Arbejderne ikke kan være med i de økonomiske Konjunktursvingninger. Noget helt andet forekommer den Vej mig at være, som man ogsaa er slaaet ind paa i andre Lande, hvor Industrien spiller en Hovedrolle, nemlig at gøre Arbejderne til Aktionærer i de store Foretagender. I Amerika er det saaledes — og i øvrigt ogsaa i England —, at i mange af de allerstørste Foretagender er Arbejderne Aktionærer, saa er de med i Svingningerne, der bliver passet paa, og der bliver ikke spekuleret vildt. Det er, som sagt, aldeles ikke udelukket at underbygge saadanne Bestræbelser i Aktieloven eller paa anden Maade ad Lovgivningens Vej.

Maa jeg blot i denne Forbindelse gøre opmærksom paa, at Selskabsskatten, som jo hovedsagelig er Skat af Aktieselskaber og er en dobbelt Beskatning, har indbragt saadant noget som 15—16 Mill. Kr. aarligt, medens Forbrugsforeninger og lignende Foretagender paa Landet overhovedet ikke beskattes; i 1919, da vi havde den sidste Forbrugsforeningsstatistik, var Nettooverskuddet 8 Mill. Kr. Vilde det være urimeligt, om denne Selskabsbeskatning af Staten anvendtes saaledes, at dette Beløb blev en Art Fond, der fortrinsvis kom Industrierhvervene til gode. Det forekommer aldeles ikke mig, at det vilde være urimeligt, naar man ved, at der af disse Foretagender kommer et saadant Beløb ind i Statskassen. Om man posterer den Støtte, man vil give Industrierne, paa Basis af denne Beskatning eller posterer den paa Basis af en anden Skat, det er selvfølgelig i Realiteten ligegyldigt. Men jeg fremhæver dette Moment som en Retfærdiggørelse af Kravene om, at der

ydes positiv Støtte af Staten til Industrierne.

Det forekommer mig, at ligesom det ikke er udelukket i en Aktielov at indføje Bestemmelser, som kunde lette Arbejderne Adgangen til at blive Aktionærer i Industriforetagenderne, saaledes kunde der og burde der maaske ogsaa i Aktieloven indføjes Bestemmelse om, at Arbejderne skal være repræsenteret i Bestyrelsen, f. Eks. enten i Forhold til Aktiekapitalens Størrelse eller i Forhold til de øvrige Bestyrelsesmedlemmers Antal. Direktør Christian Olesen, som jeg anser for en af den danske Industris mest frisindede, forstaaende og dygtige Ledere, har for ikke saa længe siden gjort opmærksom paa de Nydannelser, der paa dette Omraade er fremme i andre Lande, bl. a. i Holland og i Tyskland. Han kalder Bestemmelser af denne Beskaffenhed, som sikrer en bestemt Repræsentation i Bestyrelserne, de oligarkiske Klausuler. Disse Klausuler tilsigter at sikre, at Ledelsen af Industribedriften er i Hænderne paa en bestemt Kreds af Mænd af saadanne Kvalifikationer, at der haves Sikkerhed for Foretagendets samvittighedsfulde og sagkyndige Ledelse. I Tyskland er man inde paa det samme. Dér giver man en bestemt Kreds af Mænd Præferenceaktier, og til disse Præferenceaktier kan der enten være knyttet den Stipulation, at de kun maa afkaste en bestemt Dividende uden Hensyn til, hvilken Dividende der i øvrigt udbetales i Foretagendet, eller den Klausul, at Præferenceaktionærerne, den egentlige Ledelse af Selskabets Politik, skal have en saa stærk Stemmerepræsentation, at de i Virkeligheden har Herredømmet paa Foretagendets Generalforsamling. Der sikres derved, som Direktøren har hævdet, Fasthed og Stabilitet i Driften. Det forekommer mig, at det ikke var uberettiget at tage det Spørgsmaal op, naar vi skal forhandle Aktieloven, om her ikke var en frugtbar Vej frem til at sikre det Samarbejde mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, som det fra alle Sider anerkendes er saa bydende nødvendigt at forbedre, hvis den danske Industri skal komme ud af den økonomiske Krise og komme godt ud af den.

Med Hensyn til Lovforslagets Detailler vil jeg blot gøre den Bemærkning — idet jeg i øvrigt henholder mig til de baade anerkendende og reserverede og kritiske Udtalelser, der er fremkommet fra den ærede konservative Ordførers Side —, at det forekommer mig højest mærkværdigt sagligt set, bortset fra den parlamentariske Situation, at den højtærede Regering aldeles